

OBVESTILO ZA MEDIJE

KAJ Fotografsko-dokumentarna razstava Zadnji pričevalci, spomini na italijanska fašistična taborišča

ODPRTJE 18. marca 2016, ob 18. uri

KJE Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin

NA OGLED 18. marca – 22. aprila

Zadnji pričevalci internacije v italijanskih fašističnih taboriščih

V petek, 18. marca, bo v Knjižnici Cirila Kosmača Tolmin odprtje fotografsko-dokumentarne razstave Zadnji pričevalci, spomini internirancev italijanskih fašističnih taborišč. Razstava je poskus zgodovinske in družbene umestitve internacije civilnega prebivalstva v fašistična koncentracijska taborišča med leti 1942 in 1943. Razstava bo odprta do 22. aprila. Avtorice pozivajo preživele ali njihove sorodnike k sodelovanju in ohranjanju spomina na internacijo v fašističnih taboriščih.

Fotografsko-dokumentarna razstava Zadnji pričevalci, ki je bila premierno predstavljena v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije že septembra 2013 in je do danes gostovala po številnih slovenskih krajih in tudi v tujini, bo 18.marca na ogled v Knjižnici Cirila Kosmača v Tolminu. Zapisi obiskovalcev razstave razkrivajo, da je internacija zaznamovala življenja mnogih slovenskih družin in da spomini nanjo še živijo. Ena od obiskovalk je v spominsko knjigo zapisala: "Trpljenje, ki ga je fašistični okupator povzročil s koncentracijskimi taborišči, nas je internirance zaznamovalo za vse življenje." Obiskovalka je bila kot sedemletna deklica internirana v taborišča Rab, Gonars in Monigo. "V enem letu in pol je umrlo od lakote, žeje, bolezni, nehigienskih razmer v taboriščih pet članov ožjega sorodstva, dve še za posledicami po vojni," je še zapisala po ogledu razstave.

Avtorice razstave, novinarka Saša Petejan, sicer Koprčanka, fotografinja Manca Juvan in zgodovinarica dr. Urška Strle izpostavljajo, da razstava ni namenjena pojasnjevanju zla ali merjenju statistik, pač pa ovrednotenju spomina, ki je bil izpostavljen pozabi in dolgo tabuiziran. Z gostovanjem razstave v Tolminu bo Knjižnica Cirila Kosmača postala mesto spomina in poklona žrtvam fašističnih taborišč, ki so izhajale tudi iz Primorske.

Dokumentarno-fotografska razstava o internirancih v fašističnih koncentracijskih taboriščih temelji na avtorskih fotografijah Mance Juvan. Na fotografijah so še redki živeči interniranci, ki so jih med vojno v internacijo poslali iz tedanje Ljubljanske pokrajine in Primorske. Njim gre vsa hvaležnost za odprtost in pogum, da so 70 let po dogodkih delili intimne zgodbe o deportacijah, odvzemu človekovih pravic, ponižanju, lakoti, žeji, boleznih in smrti ter o človekovem obnašanju v skrajno nečloveških razmerah. Njihova pričevanja so temelj za

nastanek razstave Zadnji pričevalci. Spomin na internirance in posredno izkušnjo internacije podajajo tudi njihovi sorodniki ali prijatelji.

Gre za projekt, ki ima izjemno znanstveno-dokumentarno kakovost. Z njim so avtorice sledile trendom zgodovinskih raziskav v Evropi in v svetu, kjer smo priča novemu valu zgodovinskih študij o dogodkih med drugo svetovno vojno in po njej ter novemu valu študij o internaciji v nacističnih taboriščih. V evropskem in mednarodnem merilu je potrebno zapolniti vrzel o poznavanju in priznanju italijanskih fašističnih taborišč in žrtev, med njimi tudi civilnega prebivalstva tedanje Ljubljanske pokrajine in Primorske.

Zato je čas gostovanja razstave Knjižnici Cirila Kosmača Tolmin priložnost, da preživeli fašistična taborišča ali njihovi sorodniki stopijo v kontakt z raziskovalkami. Želja avtoric je, da zberejo pričevanja o internaciji prebivalcev s širše Tolminske in s tem prispevajo k ohranjanju spomina na zgodovinske dogodke, ki doslej še niso bili zadostno obravnavani.

Ker ima ovrednotenje spomina internacije v italijanskih fašističnih taboriščih pomen tako za Slovenijo kot za evropsko zgodovino druge svetovne vojne, so avtorice del projekta prenesle na internet. Vsebina je zapisana v angleškem jeziku in dostopna na naslovu: <http://rememberingfascistcamps.blogspot.com>

.....
Razstava bo v Knjižnici Cirila Kosmača Tolmina odprta do 22. aprila.

Odpiralni čas Knjižnice Cirila Kosmača: od ponedeljka do petka od 9.00 do 19.00, ob sobotah od 9.00 do 12.00

Kontakt ob razstavi:

Urška Strle, soavtorica razstave

ursulus@yahoo.com

040 591 719

Materialni del razstave sta podprla Muzej novejšje zgodovine Slovenije in Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Vsebinski del razstave je volontersko delo avtoric Saše Petejan, Mance Juvan in dr. Urške Strle.

Drugi viri:

Projekt je opisan tudi na spletnem mestu Zavoda APIS: <http://zavodapis.si/fasizem-preboj-zgodovinske-pozabe/>

Projekt ZRC SAZU: <http://sir.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/italijanska-fasistična-taborišča-v-spominih-slovencev-in-slovenk#v>